

JIDDU KRISHNAMURTI

Jurnal

Cuvânt înainte:
MARY LUTYENS

Traducere din limba engleză:
PUIU RAICA

EDITURA  HERALD
București

CUPRINS

Cuvânt înainte	7
OJAI	
20 iunie - 8 iunie	10
LONDRA	
iulie 10 - 12 iulie	22
GSTAAD	
12 iulie - 3 septembrie	23
PARIS	
3 septembrie - 25 septembrie	92
ROMA ȘI FLORENȚA	
25 septembrie - 18 octombrie	135
BOMBAY ȘI RISHI VALLEY	
20 octombrie - 20 noiembrie	154
MADRAS	
20 noiembrie - 17 decembrie	208
RAJGHAT ȘI BENARES	
18 decembrie - 20 ianuarie	244
NEW DELHI	
20 ianuarie - 23 ianuarie	267
BOMBAY	
19 februarie - 19 martie	297

CUVÂNT ÎNAINTE

În iunie 1961, Krishnamurti a început să țină un jurnal în care a consemnat zilnic percepțiile și stările sale de conștiință. Cu excepția a paisprezece zile, a păstrat acest jurnal timp de șapte luni. A scris clar, în creion, și efectiv fără ștersături. Primele șaptezeci și șapte de pagini ale manuscrisului sunt scrise într-un carnetel; apoi până la final (p. 323 a manuscrisului), a folosit un caiet mai mare, cu pagini detașabile. Însemnările încep brusc și se termină la fel de brusc. Nici Krishnamurti nu a putut să explice ce anume l-a determinat să înceapă. Nu mai ținuse niciodată un astfel de jurnal și nici după aceea nu a mai ținut vreunul.

Manuscrisul a fost editat minimal. Au fost corectate micile greșeli de scriere; au fost adăugate câteva semne de punctuație pentru a oferi mai multă claritate; au fost scrise desfășurat unele abrevieri, precum semnul & pe care Krishnamurti l-a folosit invariabil; au fost inserate unele note de subsol și unele interpolări în paranteze pătrate. Din toate celelalte puncte de vedere, manuscrisul apare aici așa cum a fost scris.

Este nevoie de o scurtă explicație pentru un termen folosit în jurnal – „procesul”. În 1922, la vârsta de douăzeci și opt de ani, Krishnamurti a trăit o experiență spirituală ce i-a schimbat viața și care a fost urmată de ani de intensă și aproape neîntreruptă durere la nivelul capului și al coloanei vertebrale. Manuscrisul arată că „procesul”, așa cum numea el această durere misterioasă, a continuat încă aproape patruzeci de ani, deși într-o formă mult mai blândă.

„Procesul” era un fenomen fizic, ce nu trebuie confundat cu starea de conștiință la care Krishnamurti face referire în caiete,

numind-o „binecuvântare”, „altceva”, „imensitate”. Nu a luat niciodată analgezice pentru a elimina durerea „procesului”. Nu a consumat niciodată alcool sau alte substanțe. Nu a fumat niciodată, iar în ultimii treizeci de ani nici nu a băut ceai sau cafea. Deși a fost toată viața vegetarian, s-a străduit să își asigure o dietă bogată și echilibrată. În concepția sa, ascetismul este la fel de distructiv pentru viața religioasă cum este și excesul. Într-adevăr, s-a îngrijit de „corp” (el a făcut întotdeauna distincție între corp și sine), așa cum un ofițer de cavalerie ar fi avut grijă de calul său. Nu a suferit niciodată de epilepsie sau de alte afecțiuni despre care se știe că dau naștere viziunilor și altor fenomene spirituale; nici nu a practicat vreun sistem de meditație. Am precizat toate acestea pentru ca cititorul să nu își imagineze că stările de conștiință ale lui Krishnamurti sunt sau au fost vreodată induse de medicamente și alte substanțe sau de post.

În acest jurnal unic regăsim sursa învățăturilor lui Krishnamurti. Întreaga lor esență se află aici, apărând din izvorul lor natural. Așa cum scrie el însuși în aceste pagini, „întotdeauna există ceva ‚nou’ în această binecuvântare, o calitate ‚nouă’, un ‚nou’ parfum și totuși este neschimbată”. La fel sunt și învățăturile care se nasc din ea - deși frecvent repetate, nu sunt niciodată chiar la fel. În același mod, copacii, munții, râurile, norii, lumina soarelui, păsările și florile pe care le descrie iar și iar sunt întotdeauna „noi”, deoarece sunt văzute de fiecare dată cu ochi ce nu s-au familiarizat niciodată cu ele; în fiecare zi, ele reprezintă o percepție cu totul nouă pentru el și așa devin și pentru noi.

La 18 iunie 1961, ziua în care Krishnamurti a început să scrie acest jurnal, el se afla la New York, locuind cu niște prieteni la West 87th Street. Zburase la New York pe data de 14, de la Londra, unde petrecuse șase săptămâni și ținuse douăsprezece prelegeri. Înainte de a merge la Londra, fusese la Roma și Florența și, mai înainte, în primele trei luni ale anului, în India, unde a ținut conferințe în New Delhi și Bombay.

M. L.

Jurnalul lui Krishnamurti



Seara a fost acolo: deodată, umplând camera, a fost acolo o puternică simțire de frumusețe, de putere și blândețe. Au remarcat-o și alții.

19 iunie

Toată noaptea a fost prezentă ori de câte ori m-am trezit. Durerea de cap a continuat tot drumul până la avion [pentru a zbura la Los Angeles]. Purificarea creierului este necesară. Creierul este centrul tuturor simțurilor; cu cât acestea sunt mai treze și mai sensibile, cu atât mai ager este creierul; el este deopotrivă centrul amintirilor, al trecutului, depozitarea experienței și cunoașterii, al tradiției. Așadar este limitat, condiționat. Activitățile lui sunt planificate, elaborate, bine chibzuite, însă el funcționează în cadrul propriilor sale limite, în spațiu-timp. Deci creierul nu poate să formuleze sau să înțeleagă totalitatea, întregul, completul. Completul, întregul este mintea; ea este vidă, total vidă și din cauza acestei vacuități creierul există în spațiu-timp. Numai când creierul se va fi purificat de întrega sa condiționare, de lăcomie, invidie, ambiție, va putea să înțeleagă ceea ce este complet. Această completitudine este iubire.

[OJAI]

20 iunie

În mașină, în drum spre Ojai¹, presiunea și sentimentul unei imense vastități au început din nou. Această vastitate nu era experiența cuiva, era pur și simplu prezentă; nu exista niciun centru din care sau în care experiența să fi avut loc. Toate lucrurile, mașinile, oamenii, panourile de afișaj erau incredibil de clare și culoarea era dureros de intensă. A continuat mai bine de o oră; era ceva foarte acut, o durere ce-ți traversa capul.

Creierul uman poate și chiar trebuie să se dezvolte; această dezvoltare va avea întotdeauna o cauză, va veni ca o reacție față de ceva, de la violență la non-violență etc.. Creierul a evoluat pornind de la o stare primitivă și oricât de rafinat, de inteligent, de tehnic va fi devenit, va rămâne în limitele timpului și ale spațiului.

Anonimitatea înseamnă smerenie; ea nu constă în schimbarea numelui, a hainelor ori în identificarea cu vreun ideal al anonimității, un act eroic, patria ș.a.m.d.. Anonimitatea este un act al creierului, anonimitatea conștientă; există o anonimitate care vine odată cu realizarea completitudinii. Această completitudine nu este niciodată în câmpul creierului sau al ideii.

21 iunie

Trezit pe la două noaptea cu o presiune specială, iar durerea era mai intensă, mai aproape de centrul capului. A durat mai mult de o oră și au urmat mai multe treziri sub intensitatea presiunii. De fiecare dată se simțea un extaz în expansiune: această bucurie a continuat. Iarăși, în vreme ce așteptai în scaunul dentistului, presiunea a început brusc. Creierul devenise foarte tăcut, vibrant și viu, toate simțurile erau treze; ochii vedeau albina de pe fereastră, păianjenul, pasărele și munții albaștri din depărtare. Ei vedeau toate acestea, însă creierul nu

¹ Valea Ojai se află cam la optzeci mile nord de Los Angeles.

le înregistra. Puteai simți creierul vibrând, ceva de o imensă vitalitate, palpând, și aproape fără să înregistreze nimic. Presiunea și durerea erau acute și corpul trebuie să fi ațipit puțin.

Luciditatea autocritică este esențială. Imaginația și iluzia deformează claritatea observării. Iluzia va persista mereu, atâta vreme cât există dorința de a continua plăcerea și de a ocoli durerea; nevoia pentru continuarea și reamintirea experiențelor plăcute: evitarea durerii, a suferinței. Ambele dau naștere iluziei. Pentru a înlătura complet iluzia, atât plăcerea cât și durerea trebuie înțelese, dar fără sublimare sau control, fără identificare ori negație.

Numai când creierul este tăcut poate să existe o observare autentică. Dar poate creierul să fie vreodată tăcut? Această tăcere devine posibilă atunci când creierul este profund sensibil, fără vreun factor de distorsiune, atunci când este lucid în mod negativ.

Presiunea a continuat în tot cursul după-amiezii.

22 iunie

Trezit în miez de noapte cu experimentarea unei stări a minții aflată într-o expansiune incalculabilă. Mentea însăși era aceea stare. Simțirea acestei stări era dezgolită de orice sentiment, de orice emoție, însă era foarte concretă, foarte reală. Această stare a continuat un timp considerabil. Toată dimineața, presiunea și durerea au fost acute.

Distrugerea este esențială. Nu este vorba de clădiri și de lucruri, ci de distrugerea tuturor mecanismelor și îngrădirilor psihologice: zeități, credințe, dependența de preoți, de experiențe, de cunoaștere ș.a.m.d.. Fără distrugerea tuturor acestora nu poate exista creația. Creația poate lua ființă numai în libertate. Nimeni nu poate distruge aceste mecanisme defensive pentru tine; trebuie să o faci singur prin chiar luciditatea cunoașterii de sine.

Revoluția socială sau economică poate schimba stări și lucruri exterioare, în cercuri mai largi sau mai restrânse, însă ea

va rămâne întotdeauna înlăuntrul câmpului gândirii. Pentru ca să poată avea loc o revoluție totală, creierul trebuie să-și abandoneze întregul mecanism interior al autorității, invidiei, fricii ș.a.m.d..

Forța și frumusețea unei frunze fragede se află în chiar vulnerabilitatea ei față de orice ar putea-o distruge. La fel ca firul de iarbă care răzbate prin asfalt, ea are puterea să reziste morții accidentale.

23 iunie

Creația nu se află niciodată în mâinile individului. Ea încetează cu totul atunci când individualitatea, cu capacitățile, talentul și îndemânarea ei, devine dominantă. Creația este acțiunea esenței necunoscute a întregului; ea nu este niciodată expresia unei părți.

Mergând la culcare, exact atunci a survenit acea deplinătate simțită și la *il L*¹. Nu era prezentă doar în cameră, ci părea că acoperă tot pământul, de la un orizont la altul. Era o binecuvântare.

Presiunea, cu durerea ei stranie, a fost prezentă toată dimineața. Și a continuat și după-amiază.

Așezat în scaunul dentistului, priveai pe fereastră, dincolo de gardul viu, de antena TV, de stâlpii de telegraf și de munții albaștri. Priveai nu doar cu ochii, ci cu totalitatea capului, ca și cum ai fi privit din spatele capului, cu întreaga ființă. Era o experiență stranie: nu exista niciun centru din care să aibă loc observarea. Culoarele, frumusețea și linia munților erau intense.

Fiecare subtilitate a gândirii trebuie înțeleasă, întrucât gândirea este reacție; orice acțiune psihologică ar surveni din ea, nu duce decât la sporirea confuziei și a conflictului.

24 iunie

Presiunea și durerea au fost prezente toată ziua de ieri; devin cam greu de suportat. De îndată ce rămâi de unul singur,

¹ O casă lângă Florența unde a locuit în aprilie.

începe. Și dorința ca procesul să continue sau vreun regret dacă el nu continuă nu există. Are loc de la sine, indiferent că-l doarești sau nu. Este dincolo de orice rațiune sau gândire.

A face un lucru doar de dragul lucrului în sine, pare ceva foarte dificil și aproape indezirabil. Valorile sociale sunt bazate pe a face ceva cu scopul de a obține altceva în schimb. Aceasta dă naștere unei vieți aride, unei existențe care nu este niciodată completă, deplină. Este una dintre cauzele nemulțumirii care dezintegrează.

A fi satisfăcut este ceva urât, însă a fi nemulțumit generează ură. A fi virtuos cu scopul de a atinge împărăția cerurilor sau de a obține aprobarea oamenilor respectabili, a societății, ne transformă existența într-un câmp sterp, care este arat mereu și mereu, dar niciodată semănat. Această atitudine de a face un lucru cu scopul de a obține ceva în schimb, se află la originea unui complex și de evadări, evadări din noi înșine, din faptul propriei noastre vieți.

Fără experimentarea esenței nu există nicio frumusețe. Frumusețea nu se află doar în lucrurile exterioare ori în universul interior al gândurilor, simțirilor și ideilor; există frumusețe dincolo de gândire și simțire. Frumusețea este chiar această esență. Însă această frumusețe nu are niciun contrariu.

Presiunea continuă, iar tensiunea pornește de la baza capului și este dureroasă.

25 iunie

Trezit în miez de noapte, găsind corpul perfect nemișcat, întins pe spate; trebuie să fi rămas de câțva timp în această poziție. Presiunea și durerea erau prezente, însă creierul și mintea erau intens de liniștite. Nu exista nicio separație între ele. Era o intensitate ciudată, tăcută, la fel ca două generatoare electrice lucrând la mare turație; exista o tensiune stranie, dar fără nicio încordare. Totul dădea sentimentul unei vastități și a unei puteri fără direcție ori cauză și, deci, fără brutalitate sau cruzime. A continuat și în timpul dimineții.

Aproape tot anul trecut, au apărut treziri din somn pentru a experimenta în stare de veghe ceea ce se petrecea în timpul somnului, anumite stări de a fi. Este ca și cum ai fi trezit doar pentru ca propriul tău creier să înregistreze ceea ce se petrecea. Însă în mod ciudat, această experiență se estompa foarte repede. Creierul nu o păstra în arhivele memoriei.

Există numai distrugere, nu și schimbare. Pentru că orice schimbare este o continuitate modificată a ceea ce a fost. Toate revoluțiile, sociale și economice, sunt de fapt reacții, o continuitate modificată a ceea ce a fost. Această schimbare nu distruge cătuși de puțin rădăcinile activităților egocentrice.

Distrugerea în sensul la care ne referim, nu are niciun motiv, niciun scop care să implice acțiunea de dragul rezultatului. Distrugerea invidiei este o acțiune totală și completă: ea implică o minte liberă de reprimare și control, fără absolut niciun motiv.

Această distrugere totală este posibilă, ea rezidă în perceperea întregii structuri a invidiei. Această percepție nu este dependentă de spațiu și de timp, ci este imediată.

26 iunie

Presiunea și încordarea au fost din nou prezente, foarte puternic, ieri după-amiază și azi dimineață. A survenit totuși o oarecare schimbare: presiunea pornește de la ceafă, trece prin palatul gurii, către vârful capului. O stranie intensitate continuă și acum. Este suficient să rămâi puțin liniștit și începe.

Controlul, sub orice formă, dăunează înțelegerii totale. O viață disciplinată este o viață a conformării; însă conformarea nu înseamnă eliberarea de frică. Obișnuința distruge libertatea; obișnuința gândirii, obișnuința băuturii ș.a.m.d. duc la o existență superficială și ternă. Religia organizată, cu credințele, dogmele și ritualurile ei, împiedică accesul liber spre vastitatea minții. Și tocmai această deschidere este cea care curăță creierul de limitările spațio-temporale. Odată purificat, creierul se poate apoi ocupa de spațio-temporalitate.

27 iunie

Acea prezență din vila de lângă Florența s-a făcut din nou simțită, așteptând răbdătoare, binevoitoare și cu mare tandrețe. Era asemenea fulgerului într-o noapte întunecoasă, însă a rămas acolo, penetrantă și extatică.

Ceva ciudat se întâmplă cu corpul fizic. Nu este ceva pe care să-l poți preciza cu exactitate, însă este o stranie stăruință, o pornire neobișnuită; în niciun caz nu este vorba despre ceva autoindus, de vreun produs al imaginației. Devine aproape palpabil atunci când rămâi liniștit, de unul singur, sub un copac sau într-o cameră; devine încă și mai insistent atunci când mergi la culcare. Este ceva prezent chiar și acum, când aceste rânduri sunt scrise: presiunea, încordarea, cu durerea ei familiară. Încercarea de a o formula sau de a o exprima în cuvinte pare complet inutilă; cuvintele, oricât ar fi de precise, oricât de clară ar fi descrierea, nu pot transmite experiența în sine.

Este o mare și inexprimabilă frumusețe în tot ce se întâmplă.

Există o singură mișcare a vieții, deopotrivă exterioară și lăuntrică; această mișcare este indivizibilă, deși ea apare ca fiind separată. Pornind de la această aparentă separație, cei mai mulți oameni urmează mișcarea ei exterioară: cunoașterea, ideile, credințele, autoritatea, siguranța, prosperitatea ș.a.m.d.. Ca reacție față de o astfel de atitudine, omul încearcă să cultive o așa zisă viață interioară, cu viziunile, speranțele, aspirațiile ei secrete, conflictele și disperările ei inerente. Întrucât această mișcare survine ca o reacție, ea intră în conflict cu exteriorul. Există așadar o contradicție, cu toate durerile, neliniștile și evadările pe care aceasta le generează.

Există doar o singură mișcare, care include în ea atât exteriorul, cât și interiorul. Odată cu înțelegerea exteriorului, începe mișcarea interioară, însă nu în opoziție ori în contradicție cu cealaltă. Iar când dispare conflictul dintre ele, creierul devine tăcut, deși profund sensibil și treaz. Doar atunci mișcarea interioară capătă legitimitate și semnificație.

Din mișcarea lor nedivizată survine o generozitate și o compasiune care nu sunt rezultatul gândirii raționale sau al negării de sine premeditate.

Floarea este puternică în frumusețea ei pentru că poate fi dată uitării, pusă deoparte ori distrusă.

Omul ambițios nu poate cunoaște cu adevărat frumusețea. Frumusețea este simțirea esenței.

28 iunie

Trezit în miez de noapte gemând; presiunea și încordarea, însoțite de o durere stranie, erau intense. Starea aceasta trebuie să fi început de ceva timp și a mai continuat o vreme după trezire. Gemetele survin destul de des și cu siguranță nu se datorează vreunei indigestii. În vreme ce așteptai așezat în scaunul de la dentist, presiunea a început din nou și a continuat toată după-amiaza. Devine mai intensă când ești de unul singur, într-un loc minunat, dar chiar și pe o stradă murdară și zgomotoasă.

Ceea ce este sacru nu are attribute; piatra așezată într-un templu, icoana, simbolul nu sunt sacre. Omul este cel care le conferă sfințenie, făcând din ele obiecte de cult, din complicatele sale nevoi lăuntrice, frici și aspirații. Această sfințenie se află în câmpul gândirii, ea este fabricată de gândire, dar gândirea nu are în sine nimic nou sau sfânt. Gândirea poate concepe întreaga complexitate a sistemelor, dogmelor, credințelor, precum și imaginile și simbolurile lor, însă proiecțiile ei nu sunt cu nimic mai sfinte decât planurile unei case sau proiectul unui nou avion. Toate acestea se află între granițele gândirii și nu au în ele nimic sacru sau mistic. Gândirea este materie și poate fi transformată în orice, frumos sau urât.

Însă există o sacralitate care nu aparține gândirii și nici simțirii resuscitate de gândire. Sacralitatea aceasta nu poate fi recunoscută de către gândire și nici folosită de ea. Gândirea nu o poate formula. Și totuși există o sacralitate neatinsă de vreun simbol sau cuvânt. Ea nu este comunicabilă, este un fapt.

Un fapt poate fi perceput, însă percepția nu este intermediată de cuvânt. Când un fapt este interpretat, încetează să mai fie un fapt; devine ceva cu totul diferit. Percepția are cea mai mare importanță. Această percepție nu aparține timpului și spațiului; ea este imediată, instantanee. Iar ceea ce este perceput nu mai este niciodată ce a fost înainte. Nu există din nou sau între timp.

Sacralitatea nu are niciun adorator, nici un observator care să mediteze asupra ei. Ea nu se găsește la piață pentru a putea fi cumpărată sau vândută. Asemenea frumuseții, nu poate fi văzută prin contrariul ei, întrucât ea nu are niciun contrariu.

Acea prezență era aici, umplând camera, răspândindu-se peste dealuri, dincolo de ape, acoperind tot pământul.

Noaptea trecută, cum se mai întâmplase de câteva ori înainte, corpul rămăsese doar organismul fizic și nimic altceva, funcționând, gol pe dinăuntru și imobil.

29 iunie

Presiunea și încordarea unei dureri profunde sunt mereu prezente. Este ca și cum, în străfundurile ființei, ar avea loc o operație. Nu este produsul propriei voințe, oricât ar fi ea de subtilă. Ai cercetat în profunzime acest lucru, în mod deliberat, de câțeva vreme. Ai încercat să o induci, să vezi cum este influențată de condițiile exterioare, rămânând singur ș.a.m.d.. În toate aceste cazuri, nu s-a întâmplat nimic. Și nu este vorba de ceva recent.

Iubirea nu înseamnă atașare. Iubirea nu cauzează suferință. Iubirea nu are nici disperare și nici speranță. Iubirea nu poate fi făcută respectabilă, parte integrantă a unei scheme sociale. Dar când ea nu este prezentă, viața devine împovărată de probleme.

A poseda și a fi posedat se consideră a fi o formă de iubire. Această nevoie de a poseda o persoană sau o proprietate nu este însă doar rezultatul presiunilor societății și circumstanțelor, ea

provine dintr-o sursă mult mai profundă. Ea vine din adâncurile singurătății. Fiecare dintre noi încearcă să umple golul acestei singurătăți în modalități diferite: băutură, religii organizate, credință și tot felul de alte activități. Toate acestea sunt simple evadări, însă ea continuă să rămână tot acolo.

Angajarea noastră într-o organizație, într-un sistem de credință sau de acțiune, înseamnă de fapt a deveni posedat de ele în mod negativ, aspectul pozitiv fiind dorința de a poseda. Această posesivitate, pozitivă sau negativă, inițiază acțiuni caritabile, încearcă să schimbe lumea prin iubire etc.. Însă a-ți controla aproapele, a-i modela personalitatea în numele iubirii, este acțiunea aceleiași dorințe de a poseda, a nevoii noastre de a găsi satisfacție și reconfortare în celălalt. Uitarea de sine, pe care o derivăm identificându-ne cu altcineva ori prin vreo altă formă de activitate, produce atașarea. Din această atașare se naște suferința și disperarea, iar din acestea, reacția detașării. Apoi, contradicția între atașare și detașare generează conflict lăuntric și frustrare.

Nu există nicio modalitate de a scăpa de această însingurare lăuntrică; ea este un fapt și orice încercare de a o ocoli nu face decât să genereze confuzie și suferință.

Însă a nu poseda nimic este o stare cu totul extraordinară. A nu poseda nici măcar o idee, ca să nu mai vorbim de o persoană sau de un lucru. Când o idee, un gând, prinde rădăcini în minte, devine deja o posesiune, iar de aici începe o luptă lăuntrică pentru a ne elibera de ea. Însă o astfel de eliberare nu este deloc libertate, ci doar o reacție. Astfel de reacții prind rădăcini și viața noastră este chiar terenul pe care au crescut aceste rădăcini. A tăia toate aceste rădăcini, una după alta, este o absurditate psihologică. Așa ceva este imposibil. Însă faptul care le-a dat naștere inițial, singurătatea izolării, trebuie văzut și atunci toate celelalte se ofilesc de la sine.

30 iunie

Ieri după-amiază procesul a fost foarte dureros, aproape insuportabil; a durat câteva ore.

Plimbându-ne, înconjurați de munții aceștia dezgoliți, stâncoși, cu nuanțe de violet, solitudinea a survenit dintr-o dată. O solitudine completă. Era prezentă peste tot, cu o insondabilă bogăție; avea acea frumusețe ce se află dincolo de gândire și simțire. Nu era statică; era vie, în mișcare, umplând fiecare ungher. Creasta înaltă a muntelui stâncos era aprinsă de soarele care tocmai apunea și chiar această lumină și culoare umpleau cerurile cu solitudine.

Era o solitudine deplină, nu izolată, ci cuprinzând în ea întregul, asemenea picăturii de ploaie ce conține în ea toate apele lumii. Nu exista nici veselie și nici tristețe, ci doar solitudine. Nu avea nicio calitate, formă sau culoare; acestea ar face-o ușor de recunoscut și măsurabilă. A venit ca o străfulgerare și a devenit sămânță. Nu a germinat, ci era prezentă ca entitate. Nu exista vreun timp în care să fi putut crește; timpul își are rădăcinile în trecut. Era o stare fără rădăcini, fără vreo cauză. Așadar, era complet nouă, o stare ce nu a fost nicicând și care nu va fi nicicând, pentru că este vie.

Izolarea este o stare pe care o cunoaștem, la fel ca și singurătatea; acestea sunt ușor de recunoscut, deoarece au fost deseori experimentate, fie concret sau în imaginație. Familiaritatea cu ele dă naștere disprețului dezaprobat și fricii, care, la rândul-le, dau naștere cinismului și idolilor. Însă auto-izolarea și singurătatea nu conduc nicidecum la acea solitudine atotcuprinzătoare; ele trebuie să se sfârșească de la sine, nu cu scopul de a obține altceva în schimb; ele trebuie să moară la fel de natural ca ofilirea unei flori delicate. A le opune rezistență nu face decât să genereze frică ori acceptare. Creierul trebuie să se dezbrace complet de astfel de tentative abile.

Fără vreo legătură cu întortocherile și complexitățile unei conștiințe auto-contaminate, cu totul diferită de ele, este această imensă solitudine. În ea are loc întreaga creație. Creația distruge întotdeauna și, deci, ea este de-a pururi necunoscutul.